

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Tdo/31/2018
Identifikačné číslo spisu: 8110010997
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Juraj Kliment
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8110010997.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Hatalu a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci obvineného R. S. pre obzvlášť závažný zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. a), b), ods. 3 písm. b) Tr. zák. a iné, prerokoval na verejnom zasadnutí konanom 27. septembra 2018 v Bratislave dovolanie obvineného R. S. podané prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Miloša Kaščáka proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 20. septembra 2017, sp. zn. 5To/33/2017, a rozhodol

rozhodol:

I. Podľa § 386 ods. 1 Tr. por. sa vyslovuje, že rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 20. septembra 2017, sp. zn. 5To/33/2017, a konaním, ktoré mu predchádzalo, z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. b) Tr. por.

b o l p o r u š e n ý z á k o n

v ustanoveniach § 3 ods. 3, ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. v spojení s § 397 ods. 2 Tr. por. per analogiam

v n e p r o s p e c h
obvineného R. S..

II. Podľa § 386 ods. 2 Tr. por. z r u š u j e s a napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove z 20. septembra 2017, sp. zn. 5To/33/2017, v celom rozsahu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo. Zrušujú sa aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

III. Podľa § 388 ods. 1 Tr. por. sa Krajskému súdu v Prešove p r i k a z u j e, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

IV. Podľa § 380 ods. 2 Tr. por. sa obvinený R. S., narodený XX. L. XXXX v V., trvale bytom J.M. XX, XXX XX. V., toho času ÚVTOS Ružomberok z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), c) Tr. por. b e r i e d o v ä z b y, ktorá začína plynúť dňa 27. septembra 2018 o 11:00 hod. a bude sa vykonávať v Ústave na výkon väzby Prešov, Kpt. Nálepku 1, 081 13 Prešov.

V. Podľa § 80 ods. 1 písm. c) Tr. por. v spojení s § 80 ods. 2 Tr. por. sa väzba obvineného R. S.,

narodeného XX. L. XXXX v V., trvale bytom J.M. XX, XXX XX V., toho času ÚVTOS Ružomberok dohľadom probačného a mediačného úradníka n e n a h r á d z a.

Odôvodnenie

Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 28. júna 2017, sp. zn. 41 T 90/2010, pri nezmenenom výroku o vine z rozsudku Okresného súdu Prešov zo 16. februára 2012, sp. zn. 41 T 90/2010, v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove z 5. júna 2012, sp. zn. 6To/8/2012, uložil obvinenému R. S. podľa § 189 ods. 3 Tr. zák. v spojení s § 38 ods. 2 Tr. zák., § 41 ods. 1, ods. 2 Tr. zák. úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 11 (jedenástich) rokov a 6 (šiestich) mesiacov. Podľa § 48 ods. 4 Tr. zák. ho pre výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Podľa § 76 ods. 1 Tr. zák. a § 78 ods. 1 Tr. zák. mu uložil ochranný dohľad v trvaní 1 (jedného) roka.

Proti tomuto rozsudku podal prokurátor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a obvinený R. S. odvolanie, o ktorom Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozhodol rozsudkom z 20. septembra 2017, sp. zn. 5To/33/2017, tak, že napadnutý rozsudok podľa § 321 ods. 1 písm. d), e) Tr. por. zrušil a sám podľa § 322 ods. 3 Tr. por. pri nezmenenom výroku o vine konštatovanom vyššie citovanými rozsudkami okresného a krajského súdu obvinenému S. podľa § 189 ods. 3 Tr. zák. s použitím § 41 ods. 2 Tr. zák., § 38 ods. 4 Tr. zák. a § 37 písm. m) Tr. zák. uložil úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 13 (trinástich) rokov a 6 (šiestich) mesiacov. Podľa § 48 ods. 4 Tr. zák. ho pre výkon trestu zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Súď zároveň odvolanie obvineného S. podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Proti tomuto rozsudku bolo okresnému súdu 14. marca 2018 doručené dovolanie obvineného R. S. podané prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Miloša Kaščáka. V dovolaní obvinený uplatnil dovolacie dôvody § 371 ods. 1 písm. b) a i) Tr. por.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Tr. por. argumentoval, že v pôvodnom konaní vedenom pod sp. zn. 41 T 90/2010 sa ako prísediaca verejného zasadnutia z 12. novembra 2010 zúčastnila Q. L.. Tá istá osoba sa zúčastnila aj konania o povolení obnovy konania a jeho verejného zasadnutia z 8. decembra 2016, ktoré sa viedlo pod sp. zn. 33 Nt 9/15. Vo vzťahu ku konaniu po povolení obnovy konania namietal správnosť vylúčenia dvoch sudcov krajského súdu z dôvodu náhlej prekážky. Uviedol, že obaja sudcovia boli v čase verejného zasadnutia v budove súdu a pokiaľ prejednávali inú vec, predsedovi senátu nič nebránilo, aby nariadený termín verejného zasadnutia odročil na popoludňajšie hodiny.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. poukázal na to, že sa na verejnom zasadnutí priznal a svoj skutok úprimne oľutoval, i tak mu ale nebola priznaná poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. l) Tr. por. Krajský súd pochybil aj vtedy, keď mu pričítal priťažujúcu okolnosť podľa § 37 písm. m) Tr. zák., hoci od daného skutku uplynulo 15 rokov a od skutku, ktorý je predmetom tohto konania, 10 rokov.

S poukazom na tieto skutočnosti obvinený S. dovolaciemu súdu navrhol, aby vyslovil, že napadnutým rozsudkom a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v § 321 ods. 1 písm. a), b), c), d) Tr. por., § 322 ods. 1 Tr. por., § 2 ods. 7, ods. 16 Tr. por. a § 36 písm. l) Tr. zák., aby napadnutý rozsudok a ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad, zrušil a aby krajskému súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu opätovne prerokoval a rozhodol.

K podanému dovolaniu sa prokurátor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) nevyjadril.

Dňa 2. augusta 2018 bolo najvyššiemu súdu doručené doplnenie dovolania obvineného S., v rámci ktorého poukázal na judikát R 39/1965.

Spisový materiál bol spolu s dovolaním Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) riadne predložený na rozhodnutie 24. mája 2018. Následne najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predbežne preskúmal dovolanie obvineného R. S. i predložený spisový materiál a zistil, že dovolanie je prípustné (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.), bolo podané oprávnenou osobou (§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.), prostredníctvom zvoleného obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov (§ 372 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.) a na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.).

Po zistení, že niet žiadneho zákonného dôvodu pre odmietnutie dovolania (§ 382 Tr. por.), preskúmal najvyšší súd 27. septembra 2018 na verejnom zasadnutí (§ 384 ods. 1 Tr. por.) zákonnosť a odôvodnenosť výrokov napadnutého rozhodnutia, proti ktorému dovolateľ podal dovolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozhodnutiu, so zameraním na vecné vymedzenie dôvodov dovolania podľa § 371 a § 374, ktorými je za podmienok uvedených v § 385 Tr. por. dovolací súd viazaný a dospel pri tom k záveru, že dovolanie obvineného S. je čiastočne dôvodné.

Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte. Účastník konania alebo strana v konaní, v ktorom rozhoduje súd v senáte, nemá právo na vopred určeného sudcu spravodajcu. Zákonným sudcom je aj sudca určený podľa odseku 4.

Podľa § 3 ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. zmenu v osobe zákonného sudcu možno vykonať len v súlade so zákonom a s rozvrhom práce.

Podľa § 31 ods. 3 Tr. por. z rozhodovania na súde vyššieho stupňa je okrem vylúčenia podľa odseku 2 vylúčený sudca, prísediaci, probačný a mediálny úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa, a naopak. Z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa. Z rozhodovania o sťažnosti na nadriadenom orgáne je vylúčený prokurátor, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal alebo dal naň súhlas alebo pokyn.

Podľa § 397 ods. 2 Tr. por. o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím súdu, rozhoduje iný samosudca alebo iný senát súdu, ktorý vo veci rozhodol v prvom stupni.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Tr. por.

Vo vzťahu k prvej námietke dovolateľa, podľa ktorej sa prísediaca okresného súdu Q. L. v rozpore s § 397 ods. 2 Tr. por. zúčastnila tak pôvodného konania, ako aj konania o návrhu na povolenie obnovy konania, najvyšší súd uvádza, že táto nie je prípustná.

Konanie o návrhu na povolenie obnovy konania, ktoré bolo na okresnom súde vedené pod sp. zn. 33 Nt 9/2015 bolo uznesením krajského súdu z 19. apríla 2017, sp. zn. 1 Tos 6/2017, právoplatne skončené a proti tomuto uzneseniu už nie je možné podať ďalší opravný prostriedok (vid' § 368 ods. 2 Tr. por. a § 371 ods. 2 Tr. por.). Z tohto dôvodu dovolací súd nie je oprávnený na podklade dovolania podaného obvineným proti rozsudku vydaného v konaní po povolení obnovy konania podľa § 403 a nasl. Tr. por. preskúmať námietky, ktoré sa vecne dotýkajú konania o návrhu na povolenie obnovy konania podľa § 398 a nasl. Tr. por.

Prieskumu vznesenej námietky by však bránila aj tá okolnosť, že ju obvinený najneskôr pred odvolacím súdom nenamietal. Námietku formuloval v odôvodnení sťažnosti z 31. mája 2017 (č. l. 2271), ktorú sťažnosť, vrátane jej písomného odôvodnenia, vzal podaním z 9. júna 2017 späť (č. l. 2277), čo predseda senátu okresného súdu uznesením z 15. júna 2017 zobral na vedomie (č. l. 2280). Inými slovami, i keby bolo dovolanie proti napadnutému uzneseniu prípustné, obvinený S. si nesplnil povinnosť podľa § 371 ods. 4 Tr. por. Z týchto dôvodov sa súd opodstatnenosťou vznesenej námietky ďalej nezaoberal.

Vo vzťahu k druhej námietke, týkajúcej sa nezákonne zloženého senátu odvolacieho súdu však najvyšší súd konštatuje, že bola uplatnená dôvodne. Ako najvyšší súd z previerky spisového materiálu zistil, trestná vec obvineného Friča bola po povolení obnovy konania elektronickou podateľňou pridelená do senátu 5 To v zložení predsedníčky senátu JUDr. Evy Rešatkovej a členov senátu JUDr. Evy Pirkovskej a Mgr. Iva Maruščáka (č. l. 2330, 2331, 2347). Z bodu 2.1 časti B) Špecifických pravidiel pridelovania vecí Rozvrhu práce krajského súdu na rok 2017 v znení dodatku č. 7 (ďalej len „rozvrh práce“) však vyplýva, že vec, v ktorej bola povolená obnova konania sa po jej opätovnom predložení krajskému súdu pridelí senátu, predsedom ktorého je sudca, ktorý bol v pôvodnom konaní sudcom spravodajcom. Keďže v pôvodnom konaní vedenom na krajskom súde pod sp. zn. 6To/8/2012 bol sudcom spravodajcom JUDr. Anton Lukáč (č. l. 1944), ktorému medzičasom funkcia sudcu zanikla, bolo v zmysle tretej vety toho istého ustanovenia potrebné vec prideliť do senátu, v ktorom sú zaradení ostávajúci členovia pôvodného senátu (JUDr. Eva Rešatková a JUDr. Vladimír Monok). Takýmto senátom je v zmysle rozvrhu práce jedine senát 10 To v zložení predsedu senátu JUDr. Vladimíra Monoka a členov senátu JUDr. Evy Rešatkovej a Mgr. Iva Maruščáka. Iba v situácii, že by taký senát (v ktorom by pôsobili zvyšní dvaja sudcovia z pôvodného senátu) neexistoval, mal súd postupovať podľa poslednej vety citovaného ustanovenia a vec prideliť náhodným výberom.

Bez ohľadu na popísané pochybenie, súd nepostupoval správne ani vtedy, keď s poukazom na druhý odsek bodu 2.4 časti B) Špecifických pravidiel pridelovania vecí (pojednávajúci o situácii predpokladanej v § 397 ods. 2 Tr. por.) vo vzťahu k JUDr. Eve Pirkovskej a Mgr. Ivovi Maruščákovi (a následne aj vo vzťahu k JUDr. Martine Zelenáčkovej) skonštatoval zákonný dôvod vylúčenia, nakoľko sa zúčastnili rozhodovania o návrhu obvineného S. na povolenie obnovy konania. Uvedená okolnosť však nie je dôvodom pre vylúčenie zákonného sudcu. Opačný záver nemožno vyvodiť ani z § 31 ods. 3 Tr. por. (nakoľko rozhodovanie o povolení obnovy konania nie je rozhodovaním na inom stupni), ani z analogickej aplikácie § 397 ods. 2 Tr. por., ktorého účelom je, aby sudca, resp. senát nepreskúmaval svoje vlastné rozhodnutie z pohľadu novozistených skutočností alebo dôkazov. O takúto situáciu však v danom prípade nešlo, naopak, JUDr. Eva Pirkovská a Mgr. Ivo Maruščák boli súčasťou senátu, ktorý právoplatne uzavrel, že obvinený S. má nárok na obnovu konania v rozsahu výroku o treste.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

Pokiaľ ide o ďalšie námietky obvineného týkajúce sa ne/započítania poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. l) Tr. zák. a priťažujúcej okolnosti podľa § 37 m) Tr. zák., tieto neboli dôvodné.

Poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. l) Tr. zák. nebolo možné obvinenému započítať, nakoľko v obnovenom konaní sa už nerozhodovalo o vine alebo nevine obvineného, rozhodovalo sa len o treste (a to dokonca len z pohľadu aplikácie protiústavnej časti asperačnej zásady podľa § 41 ods. 2 Tr. zák.), a teda obvinený sa ani nemohol právne relevantným spôsobom ku skutku dodatočne priznať. V opačnom prípade by bolo potrebné pripustiť záver, podľa ktorého by priznanie a úprimná ľútosť páchatel'a po právoplatnom odsudzujúcom rozsudku bolo spôsobilé privodiť odlišné rozhodnutie vo veci, a teda by bolo dôvodom pre povolenie obnovy konania.

V prípade priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Tr. zák. platí, že na predchádzajúcu trestnú činnosť obvineného súdy prihliadnu, ak odsúdenie nebolo zahľadené; iba v prípade, že to vo vzťahu k prejednávanej skutku umožňuje povaha predchádzajúceho odsúdenia, súd na túto okolnosť prihliadnúť nemusí. Pokiaľ ide o obvineného S., tento bol (okrem ostatných štyroch odsúdení, ktoré mu boli

medzičasom zahladené) rozsudkom Okresného súdu Kežmarok z 30. júna 1997, sp. zn. 2 T 61/97, uznaný vinným (okrem iného) za trestný čin krádeže vlámaním podľa § 247 ods. 1 písm. b), ods. 3 písm. c) zákona č. 140/1961 Zb. a trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. a rozsudkom toho istého súdu z 15. decembra 2008, sp. zn. 1 T 2/2003, aj za trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Ak sa teda obvinený v minulosti opakovane dopúšťal úmyselnej trestnej činnosti, vrátane tej, ktorá je predmetom tohto konania (špeciálna recidíva), nebol dôvod, aby na túto okolnosť súd neprihliadol.

Na základe vyššie uvedeného najvyšší súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. b) Tr. por. vyslovil, že bol porušený zákon v ustanoveniach § 3 ods. 3, ods. 4 zákona č. 757/2004 Z. z. v spojení s § 397 ods. 2 Tr. por. per analogiam v neprospech obvineného R. S., podľa § 386 ods. 2 Tr. por. napadnutý rozsudok krajského súdu, konanie, ktoré mu predchádzalo, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad, zrušil a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal krajskému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu opätovne prerokoval a rozhodol.

V súvislosti s opätovným prerokovaním a rozhodnutím vo veci dovolací súd len pripomína, že za senát zložený zo zákonných sudcov možno považovať len senát zložený zo sudcov príslušného súdu, ktorí podľa rozvrhu práce tvorili tento senát v čase pridelenia veci. Ústavnej zásade neodňateľnosti zákonného sudcu, ktorá vyplýva zo základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy SR, však nezodpovedá prípad, ak sa zákonní sudcovia nezúčastnia na prerokovaní a rozhodovaní súdu vo veci bez splnenia zákonných predpokladov na ich nahradenie (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 2. júna 2015, sp. zn. III. ÚS 62/2015, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení ÚS SR pod R 23/2015).

K výrokom o väzbe

Pokiaľ ide o výroky IV. a V., ktorými bol obvinený S. vzatý do väzby, resp. táto nebola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka, najvyšší súd uvádza, že o dôvodnosti trestného stíhania neexistujú pochybnosti, nakoľko obnova konania bola povolená len v rozsahu výroku o treste. Je teda zrejmé, že skutky popísané v rozsudku sa stali, majú znaky trestných činov a spáchal ich obvinený.

Vo vzťahu k existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. už nemožno (tak, ako tomu bolo v skorších väzobných rozhodnutiach) poukazovať na hrozbu vysokého trestu, nakoľko obvinený sa vo väzbe, resp. vo výkone trestu nachádza nepretržite od 1. februára 2010, t. j. do dnešného dňa má vykonaných cca 8,5 roka. S poukazom na § 391 ods. 2 Tr. por., podľa ktorého mu v novom konaní nemôže byť uložený prísnejší trest ako ten, ktorý mu bol uložený napadnutým rozsudkom (vo výmere 13 rokov a 6 mesiacov), je zrejmé, že obvinený si „dovykoná“ maximálne 5 rokov (pozn. podmienené prepustenie podľa § 67 ods. 1 Tr. zák. pripadá do úvahy po cca 1,5 roku ďalšieho výkonu trestu). Na druhej strane, je pravdou, že obvinený po spáchaní skutku ušiel do Nemecka (kde má mať sestru) a ani po svojom návrate sa nezdržiaval v mieste svojho bydliska, ale u svojich známych v Poprade. Z týchto dôvodov, berúc pri tom do úvahy dolnú hranicu trestnej sadzby (vo výmere 13 rokov a 4 mesiacov), dospel súd k záveru, že u obvineného S. naďalej pretrváva dôvod tzv. útekovvej väzby.

K väzobnému dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd uvádza, že tento je daný s ohľadom na osobu obvineného, ktorý bol už v minulosti opakovane trestaný za úmyselnú trestnú činnosť, vrátane trestnej činnosti, ktorá je predmetom tohto konania.

Pokiaľ ide o možnosť nahradenia väzby probačným a mediačným úradníkom, najvyšší súd poukazuje na § 80 ods. 2 Tr. por., podľa ktorého možno takýto postup u osoby stíhanej pre obzvlášť závažný zločin odôvodniť len výnimočnými okolnosťami prípadu; takéto okolnosti súd nezistil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.